

megen Nytte her. Han er Lærer ved Berlins tekniske Højskole og viste sig — saa lille er Verden — at være en god Bekendt af Aron Israel derhjemme og har derigennem faaet lidt Interesse for danske Forhold. Han bad mig ved Afskeden om at besøge ham.

24de Oktb.

— — Du bebrejder mig, kære Ven, mine Udtalelser forleden om Nathan og synes næsten lidt fortrydelig paa hans Vegne, fordi jeg ikke kan betragte ham som Fører. Jeg skal dertil sige, at ogsaa jeg naturligvis har den Mand meget at takke for — det erkender jeg beredvilligt; men som det Universitetsprodukt, han er, vil han altid blive en uforbederlig Æstetiker uden Forstand paa, ja uden nogen Interesse for, hvad det praktiske Liv kræver. Da jeg forleden vilde forsøge paa at give ham et Begreb om mit Projekt, var det knap nok, han lod mig komme til orde. Han blev ved at snakke om et Teaterstykke, han havde læst, og om de politiske Forhold hjemme og Gud ved hvad. Alt, hvad han havde at sige om mit Projekt, var, at det „forekom ham temmelig fantastisk“. Nu be'r jeg dig! Og den Mand skal jeg anerkende som Fører! Han er i Virkeligheden ikke synderlig mere fremsynet end Fritjof, har ikke ringeste Gnist af Anelse om, hvilke Undere Fremtiden bærer i sit Skød, og at disse vil vende op og ned paa Verdensordenen, ogsaa den politiske. Fantastisk! Jeg vil sige dette, at jeg ved at leve hernede er bleven end yderligere bestyrket i den Mening, at intet vil være mere „fantastisk“ af os derhjemme, end om vi — med vore naturlige Rigdomskilder — fortsætter den ængstelige og beskedne Askepottilværelse, der af de Styrende betragtes som den bedste Borgen for vor nationale Selvstændighed og den naturlige Jordbund for vor Kultur. Jeg holder for, at vi i vor Lidenhed i hvert Fald kun har eet Middel til at hævde os mellem Staterne: Penge. Som jeg har skrevet i min Pjece: „Et saa lilleputagtigt Land som det danske er i sig selv en Absurditet; et saa lille og saa fattigt Land er i Længden en Umulighed i vore Dage.“ Vi maa skaffe os Respekt ved vor Overflod. Løsnet skal være Penge, Penge og atter Penge. Det er Guldets Glans, der skal kaste det „Lys over Landet“, som Nathan og de andre snakker saa meget om. Fattigdommens Kultur bliver altid tilsidst en Smaus for Præsterne.